

Kosztolányi Dezső
ALAKOK

Kardalosnő

(Olvasó, mondd, mit képzelsz, micsodát láttam ezen az ametiszt-lila júniusi estén? Öltözőben jártam. Ez az Ő öltözője volt. Az Övé, de bizony másoké is. Azoké, kik véletlenül betoppannak, hogy magukra öltsek jelmezüket s kifessék szájukat pirosra, szemhéjukat kékre, szemöldjüket feketére. Nem találkoztam itt párducmacskákkal, kiket színházi lapokból ismersz. Ópiumos cigarettát se füstöltem, kokaint se szippantottam a démon csuklójáról fityegő méregszelencéből. Margitka ült előttem, aki kardalosnő és huszonkétéves. Három villanyláng pislákkolt a tükrök fölött s öt nő öltözködött olasz udvarhölgynek. Lehár napilapokból kinyírt arcképe ékeskedett a falon, mint egyebütt Beethoven maszkja meg Mary Pickford és Pola Negri fotográfiája. Aztán egy dali evezősbajnok arcképe. Dunántúli tájszólással beszélt egy természetes öltöztetőnő. Arcáról századok szerelmi tapasztalata tekintett rám. Margitkával való párbeszédem rövid.)

- Mi ez a csokor itt?
- A hercegnőnek nyújtjuk át.
- Milyen hercegnőnek?
- A harmadik felvonásban. Most udvarhölgyek vagyunk, az elsőben parasztlányok.
- Azt hittem a magáé.
- Dehogy. Múvirág. *(Megszagolja.)*
- Remélem, kapott már csokrot.
- Én? Soha.
- Csak volt egy pár szerepe, mikor az újságok is megemlítették?
- Ő. *(Szerényen.)* A "Bűvös vadász"-ban. Egy koszorúslányt énekeltem. Az szóló. De hárman szólóztunk. Együtt.
- Mondja... *(Nem tudom, mit kérdezzek.)* Alt?
- Szoprán.
- Sziniakadémiát végzett?
- Csak énekelni tanultam, az Operában. Egy évig.
- Mióta színésznő?
- Öt éve. Azelőtt hivatalnoknő, a pénzügyben. Gépírni is tudok. Gyorsírni is. *(Jeritza nem tud.)*
- Elfoglaltsága?
- Féltyúztól kettőig próba. Este félnyolctól tizenegyig előadás.
- Fizetése?
- Százhatvan pengő. *(Azt hallottam, hogy ő az operai együttes pillérje, "megfizethetetlen" érték. Nyilván azért nem fizetik meg.)*
- Hol lakik?

- Szentlőrincen, a szüleimnél. Egy óra a villamos ide, egy óra vissza. Édesapám magánhivatalnok. Édesanyám meghalt.
- Pesten született?
- Nem is voltam máshol. Még vidéken se.
- Milyen nyelveket beszél?
- Magyarul. *(Ezen mulat kissé.)*
- Mit csinált, mikor benyitottam?
- Varrtam.
- Micsodát?
- A kelengyémet. *(Amint kartársnői mondják, kitűnő varrónő is.)* Minden ruhámat magam varrom. Ha van időm. De nincs időm.
- Operába jár?
- Arra sincs időm.
- Mi a vágya?
- Férjhez szeretnék menni. Manapság azonban... *(Sóhaj.)*
- Hát a színpad?
- Ugyan. Tudom, mit érek. Nálam különbek sem érvényesültek. Mit vegyenek észre engem? *(Mintha hirtelenül az ősz suhanna be az öltözőbe.)* Tanulni kellene. Csakhogy nincs pénzem.
- Parancsol cigarettát?
- Köszönöm.
- Sohase cigarettázott?
- De. Nem találtam benne örömet. Abbahagytam. *(Fekete haját hátrasimítja s olyan az olasz jelmezben, kifestve is, mint a népmese Hamupipőkéje.)*
- Szeretne lefogyni? Meghízni?
- Minek? Így teremtett az Isten. *(Közlöm, akiket érdekel, hogy ma csakis színpadok körül lehet egy kis természetességre bukkanni.)*
- Más közlenivalója nincs?
- Istenem. Mit beszélhetek én érdekeset? Mi vagyok én?...

(Engedje meg, hogy itt – két zárójel között – elmondhassam, micsoda. Ön, kisasszony, valóban csak egy akkord az együttesben, de az a-moll skála legbúsabb akkordja, csak egy szó egy háromkötetes regényben, de az a szó, mely nélkül az egész összeomlanék, csak egy virág a színpadi kertben, de igazi, élő árvácska a Nemtudommicsoda hercegnő műcsokra mellett.)

Primadonna

(A primadonna azt jelenti, hogy az első nő, tehát Éva egy mesterséges paradicsomban, antik bútorok, tizenhét századi festmények, csillárok, perzsák között, azzal a különbséggel, hogy akkor is ő az első nő, az egyetlen, ha sok-sok nő van körötte, – prima inter impares – és hogy

érette az Ádámok egész sokadalma rajong. Családfája mindenestre a jó és gonosz tudás fájáig nyúlik föl, melyre a kígyó tekerőzött. Kissé gyöngékedik. Emelvényes kerevetén, pihepaplan alatt hever, oly magasan és jelentősen, mint a színpadon, valamelyik operett első felvonásában. Hangja rekedtes. Nagy, kék szeméhez, festett-szőke hajához remekül illik enyhe féloldali fejgörcse. Arca, szeme most is ki van festve, de csak oly felületesen, mint egyébkor, mikor egyedül van, vagy alszik. Emellett maga a természetesség. Póz nélkül, őszintén beszél):

– Dög vagyok. Reggel kilenctől délután ötig próbáltam. Alig várom, hogy végre túllegyek a bemutatón s kialudjam magam. Rengeteget dolgoztam.

– Mit csinál?

– Táncolok. Próba után artistáknál tornázom. Most tanultam meg a légbukfencet, a szaltót. Ma, mikor a közönség is jól táncol s ide jönnek a világ legelső táncosnői, a kínaiak is, nem lehet megállni, különben végünk.

– A primadonna ma már nem a nemzet csalogánya?

– Régen nem az. Ó, a hajdani idilli próbák. Leült egy székre, fölmondta szerepét, elénekelt néhány nótát. Ma elsősorban öltözködik.

– Szóval a nemzet pávája, vagy – mondjuk – a világ kolibrije.

– Ahogy parancsolja.

– Hogy él?

– Reggel fürdés, érdes kefékkel. Sonka, tea. Ha nincs próba, akkor gyaloglás, sport, télen sí.

– Étrendje?

– Főzelék, gyümölcs. Olykor a társaságban ennem kell valamit, egy szelet libamáját, tortát. Másnap lekoplalom. Nekem már véremmé vált a torna, nem fogyaszt.

– A bemutató napján?

– Egy félpohár narancslé. Színrelépés előtt egy korty pezsgő. A pincém tele van pezsgős palackokkal. Reklámul küldik a gyárok.

– Mivel festi magát?

– Kizárólag zsíros festékekkel.

– Nem rontja a bőrét?

– Babona. Nézze meg a színésznők arcát. A hatvanéves negyvenévesnek látszik, a negyvenéves húszévesnek.

– Mit hozott karácsonyra az angyal?

– Egy Citroen-t.

– Vallásos?

– Nagyon.

– Hisz a művészet örökkévalóságában is?

– Csak a pillanatban, sikerben.

– Milyen hangszeren játszik?

– Saxofonozok és banjozok.

– Melyik íróat szereti legjobban?

- Shaw-t. *(A legelső hímprimadonnát.)*
- Hányan lettek már magáért öngyilkosok?
- *(Szünet után.)* Nem tudom. *(Egy darabig nyilván számolta, aztán megúnta, abbahagyta.)*
- Kártyázik?
- Nem ismerem a kártyát.
- Bohém?
- Utálok a bohémséget. Házias vagyok, takarékoskodom, félreteszek. Úgy neveltek, hogy mindennek tudjam az értékét. Naponta öt pengőt adok ki a szakácsnémnak.
- Sok ékszere van?
- Két húszkarátos solitaire-em, sok tűm, karcsatom. De ez a mesterségemhez tartozik.
- Ellopták már az ékszereit?
- Ma már ez nem divat. *(Idéz.)* "A művésznő ékszerei eltűntek." Gyöngye reklám.
- Ruhái?
- Ha egy csillámos ruhát kétszer látnak rajtam, a lomtárba kerül, eladom. Amihez hozzáérek, az nyomban elnyüvődik. Néha a próbára sietve lapossarkú cipőt húzok, gyapjúsálat vetek nyakamba, de ilyenkor valósággal bújok a szemek elől. Az adóhivatalba menet a rossz bundámat kapom föl, az "adóbundámat". Ez minden. Különben a közönség megköveteli, hogy olyan legyek, amilyennek elképzeli. Hetente többször kell előkelő vendéglőben, bárókban vacsoráznom, mulatnom nyilvánosan. Szerdától kezdve. Kötelesség...

(Nem mártír? Bizony az. Mindenki mártír, aki nem élheti tulajdon életét, aki nem akkor kel és fekszik, nem hízik meg és fogy le, eszik és iszik, kacag és sír, amikor kedve tartja. Egyéniségét egy eszményhez kell törnie, mely a nagytömeg lelkében él a primadonnáról, egész életén át tündérmacskának kell lennie, józan céltudattal, szerzetesi önsanyargatással. Rabszolgája a dicsőségnek. Órarendje van hozzá, sohase lazuló fegyelme. A fegyelem pedig az erkölcs. Eddig kevés ilyen erkölcsös nővel találkoztam.)

Grófnő

(A szeme kék. A szeme kék. A szeme kék. Háromszor kell ezt leírnom, mert annyira kék a szeme. Fiúsan nyírt fekete haj, nőies-kicsiny homlok, feltűnően szűk felsőajak. A gótai almanach szerint huszonnyolc éves, valójában tizennyolcnek látszik. Törékeny, de erős, izmos. Tenniszezik, korcsolyázik, lovagol, vadászik. Vítőrrel vív. Talán boxol is. Arcán semmi rizspor és festék, olyan természetes, selymesen fénylő rózsaszín, mint a frissen szelt prágai sonka. Halántékán kék erek. Ezekben folyik a kék vér. A grófnő mögött ősök, történelmi névvel, hűbéri érdemekkel, zászlósarak, comesek végeláthatatlan sora és – mellékesen – 35.000 hold. Holdkórosan bámulok rá. A grófnő helyet mutat egy karosszékekben, de mihelyt leülök, fölugrom. Egy fehér agárra ültem. Az agár nem sértődik meg, udvariasan leszáll heverőhelyéről, elnyúlik a szőnyegen.)

– Mi érdeklí?

– Minden. Például az is, hogy miért nem raccsol?

– Egyszerű. Az anyanyelvem magyar: a raccsolás nálunk nem nyegleség, mint hiszik, hanem egyenes folyománya annak, hogy régebben a mágnások nagyrészének anyanyelve a francia volt. Az angol elnyeli az r-t, a szláv ropogtatja, a francia pörgeti. Szóval, ha valamelyik béreslányomat először franciául tanítják, az is raccsolni fog. Én hatéves koromig csak magyar szót hallottam, akkor kaptam egy *nurse*-öt, franciául tizenkétéves koromban kezdtem tanulni, tizenhároméves koromban olaszul, tizenötéves koromban németül.

– Mit szól a regények grófjaihoz? Ahhoz, hogy "a gróf jéghideg tekintettel mérte végig a grófnőt", vagy ahhoz, hogy "a gróf kacag"?

– (*A grófnő kacag.*) Valamikor leánykoromban összejöttünk barátnőimmal, felolvastuk egymásnak *Beniczkynét*. Nagyon mulattunk.

– Miért?

– Mert ezeknek a grófoknak nincs se kezük, se lábuk, nem éhesek, nem álmosak, sohase lehet tüdőgyulladásuk, vagy mondjuk, érelmeszesedésük, csak grófok. "A gróf kacag." Hát nem éppoly nevetséges lenne, ha egy író azt írná: "a polgár kacag", vagy: "a paraszt kacag". Egy egész társadalmi osztály nem kacaghat. Csak Péter és Pál.

– De azért, látja, az emberek zöme mégis így tekint önökre.

– Hát igen. Az egyszerű nép számára mi vagyunk a tündérmese. Nyáron vidéken jártam, meglátogattam régi ismerőseimet, egy orvos-családot. Nem voltak otthon, a cseléd fogadott, megmondtam neki a nevemet. Később visszamentem. A doktorné elmesélte, hogy cselédje a kezét csapkodva ujságolta: "Nagyságos asszony, itt járt egy grófné, de tessék képzelni, még selyemruha se volt rajta, korona se volt a fején." Fájtn neki, hogy meghazudtoltam az ideáljait.

– A kilencágú koronát sohase viselték?

– Tudtommal soha. Magyarországon a külsőségekre nem sokat adnak. A demokratikus Franciaországban, ahol állítólag nincsenek hagyományok, a kis burzsoa a rendjelét akkor is gomblyukába tűzi, mikor a sajtkereskedésbe megy. Az angol grófok és grófnők még ma is hordják a koronájukat, nagy, ünnepélyes alkalmakkor Edward király koronázásakor is aranykoronákkal vonult fel az angol arisztokrácia. Ekkor kötelező.

– Éjjel nem?

– Az aranygyapjas-rendet akkor is viselni kell.

– Mi ennek a magyarázata?

– Fogalmam sincs. De elő van írva, hogy sohase szabad megválni tőle, aki leteszi, csak egy pillanatra is, az mulasztást követ el. *Khuen-Héderváryról* beszélnek, hogy mikor megkapta, úgy oldotta meg a kérdést, hogy az arany kosbórt a hálóingére is odahímezte. Ennyire lelkiismeretes ember volt.

– De fürdéskor csak nem kell hordani?

– Akkor, azt hiszem, nem.

– A külföldi arisztokraták közül kiket ismer?

– Elsősorban az angolokat, akikkel századok óta legszívesebb a kapcsolatunk. A franciák külön kasztot alkotnak, mind elvonultan élnek, royalisták. A spanyolok még elzárkózottabbak.

– A mi mágnásaink hogy élnek?

– Most afféle *transitory period* van. A háború új problémák elé állította a főnemességet, mindenki érzi, hogy a vármegye és az állam nem a régi, újra meg kell érdemelni a vezetőszerepet, mint annakidején. Éppen ezért egyre több az érdekes, eredeti egyéniség. Kanadában három mágnás telepedett le, földet vett magának, ők maguk művelik meg, terményeiket eladják, pompásan megélnék. Itthon az orvosi pályára mennek, de főképp mérnököknek, elektrotechnikuskak. Amerikában a bankszakmát tanulmányozzák.

– Irodalom, művészet?

– Sok közöttük a tudós. Magyarul kevesen olvasnak, inkább angolul, franciául, sportolnak, még mindig szeretik a cigányzenét. Én zongorázom. Naponta négy-öt órát. Szeretem *Bartók*-ot, *Debussy*-t. Egyébként társaságokba járok, minden nap.

– Nem fárasztja?

– Megszoktam.

(A másik szobából kutyaugatás hallik, erre csaholni kezd az egész palota, ölebek, kopók, tacsókó ugranak ki nem sejtett helyekről, az agár is föláll s belekaffog a hangversenybe. Búcsúzó, az inas kikísér. Hazajövet így összegezem benyomásaimat: semmi osztályelítélet és szertartás, csak annyi, amennyit az értelem és jóízlés megkövetel. Egy parasztasszony eszmevilága sokkal közelebb van a grófnőhöz, mint azoké, akik folyton vagy döllyfösködnek, vagy meg vannak sértve. A legfelsőbb és legalsóbb osztályok a földön járnak. Úgy látszik, az ellentétek találkoznak.)

Cseléd

(Írhatnám azt is, hogy háztartási alkalmazott. De fázom ettől a szépségflasztromtól, mely csak arra való, hogy eltakarja azt, ami fáj. Akkor becsületesebb, irgalmasabb a fönti derék, régi szó, mellyel már a tizenhatodik században is váltakozva jelezték a családot s a cselédet, aki a familiához tartozó családtag. Bözsi egyébként se veheti zokon ezt a stílust. Ő a legfelsőbb arisztokráciához tartozik: a fiatalsághoz. Péter-Pálkor tölti be tizenhetedik esztendejét. A szomszédból küldték át a porszívógépért. Behívatom dolgozó-szobámba. Mezei virág, kartonruhában. Haja sötétszőke, szeme sötétkék. Bőrét, mely a porcellánfehér s a mályvaszín árnyalataiban játszik, akármelyik miss megirigyelhetné. Bemutatkozás helyett némi zavarral így szólok):

– Bözsi kérem, nézze csak, én írni szoktam. *(Elszántan.)* Megírok mindent, mindenkit. Igen, most magát írom meg.

– *(Nevet.)*

– Miért nevet?

– *(Még jobban nevet.)*

– Feleljen arra, amit kérdezek.

– Ne tessék bolondozni. *(Arcát eltakarja két tenyerével, mint egy haragos előkelőség a fotóriporter kodakja előtt.)*

– Kezdjük, fiam.

– *(Most arcáról leveszi egyik tenyerét s tétovázva már a nyilvánosság felé fordul.)* Azután hogy ír meg?

– Úgy, ahogy van. Gyönyörűen. És ki is cifrázom. Majd meglátja.

– *(Még egy kifogást kockáztat.)* Haza kell mennem, nagyságos úr. Takarítunk.

– Az várhat. Ez fontosabb. *(Érveket keresek.)* Maga már hallotta, hogy vannak olyan emberek, akik könyveket csinálnak. Nem hallotta? Olvasott már könyvet?

– Olvastam.

– Mit?

– Regényt.

– Mi volt benne?

– Elfelejtettem. Régen olvastam. Tizenhároméves koromban.

– Ki írta?

– *(Vállat von.)* Nem néztem meg. *(Írók, tanuljátok meg, hogy az olvasók nagyrésze nem kíváncsi a nevetekre, csak a munkára, ti ezzel szemben már csak a nevekre vagytok kíváncsiak, nem a munkákra.)*

– Újságot olvas?

– *(Elfintorítja orrát.)* Azt nem szeretem. Csak ha valami szerelmesféle van benne.

– Színházban volt?

– Egyszer. A cigánybáróban.

– Na látja. Ez is olyan lesz. *(Térjünk a tárgyra.)* Hol szolgált először?

– Otthon, a kántoréknél.

– Mikor jött föl?

– Három éve.

– Hová szegődött?

– Kispestre egy vasutashoz. De aztán bejöttem, mert ott nem volt versegi lány. Pesten harminchárman szolgálunk.

– És tetszett Pest? Nem volt furcsa? Szereti?

– Pest nagyon szép. Nem lehet mondani. *(Gondolkozik.)* De csak télen. Nyáron szebb

Verseg.

– Hányadik helye a mostani?

– A harmadik. Engem mindenütt szerettek.

– Mennyi a fizetése?

– 32 pengő.

– Mi a dolga?

– Mindig akad valami. Takarítok, főzök, vikszolok. Kismosást is végzek, kisvasalást is. Mosogatok... *(Észbe kap.)* Ezt is megírja? *(Nevet és indul.)*

– Várjon még, Bözsi. Hány szoknyája van?

– Hat. Odahaza. A stafírumom még nincs készen. Most varrom.

- Mit szeret enni legjobban?
- *(Határozottan, mint aki ezt már régesrég eldöntötte magában.)* Főtt tésztát.
- Táncol?
- Csak csárdást.
- Cigarettazott már?
- Soha.
- Orvosnál járt?
- Mikor beoltottak.
- Hányan vannak testvérek?
- Négyen. A bátyám, az katona. Öcsém és húgom. Azok még kicsik.
- Mi az édesapja?
- *(Megdöbrentő ötlettel.)* Most már semmi. Meghalt.
- Az édesanyja?
- Az is. Most januárban.
- Mi baja volt?
- Nem tudom. Bementünk a kórházba. Ott nem mondták. Mi pedig nem kérdeztük. *(Ha volna neki Röntgen-képe az édesanyja tüdejéről, vagy pontos diagnózisa, akkor is ily árva volna.)*
- Mutassa a haját? *(Kis hajcsutkát hord egészen lenn a nyakszirtjén, hat hajtűvel összetűzdelve. Több hajtű, mint haj.)*
- Vasárnap leeresztve hordom. Szalag van benne. Most fekete.
- Nem nyíratja le?
- Még csak az kellene. Egy lány levágatta. Húsvétkor úgy jött haza, kis gyereksipka volt a fején. Bojtos. Utána kiabáltak, gúnyt űztek belőle. Aki egyszer kivetkőzik, annak nincs többé becsülete. Egy másik lány pedig meg is bolondult. Pesten látta, – a helyén – amint az úr kést emelt az asszonyra. Attól háborodott meg.
- Van udvarlója?
- *(Gyorsan és boldogan gyökint.)*
- Micsoda?
- Kalauz.
- Hol ismerkedett meg vele?
- A villamosban.
- Hogyan?
- Vonalat kértem. "Talán gyerekjegyet", – mondta. Aztán nem adott vissza addig, míg a végállomáson meg nem mondtam, hol lakom.
- Elveszi?
- *(Csukott szájjal.)* Ahá. Majd ha húszéves leszek. *(Hátraveti fejét, akár a madár, mikor iszik. Szakaszátszállóval röpködnek a mennyországba.)*
- Tegeződnek?
- Még nem.
- Hol találkoznak?
- Télen a Keletinél, nyáron a Ligetben.

- Mi kellene magának? *(Hallgat.)* Pénz, sok pénz.
- Az nem.
- Hát mi?

– *(Elkomolyodik és valami vallásos áhitattal.)* Csak egy kis ház. *(Szerényen a népmesék modorában.)* Meg egy kis boldogság...

(Minthogy mindenre értelmesen felelt, megkínálom egy tányér cseresznyével. Azonnal enni kezd. A cseresznye vére bemaszatolja fiatal száját, gyönyörű fogsorát, mely még nem ösmeri a fogorvosok köszörűt. Egyszerű, mint a kenyér és tej. Az örök népszínművet természetesen játssza, anélkül, hogy egy pillanatra is kiesnék szerepéből. Én többre becsülöm hétszáz mozisínésznél. Míg a papírlapokat rendezem, melyekre odavázoltam szavait, bele-belesandít a sok ákombákomba. Újra furcsálja, hogy akad ember, aki ilyesmivel foglalkozik. És ismét nevet. Kineveti a mesterségemet, engem, az egész világot.)

Uriasszony

(Elegáns autó áll meg a temetőkapu előtt s a kocsiból kiugrik, tirée à quatre épingles. Bois de rose jumper-ruha, panamakalap, szandálcipő. Kezében két csokor rózsa, fehér és piros. Ezen a délelőttön – miért, miért nem – eszébe ötlött, hogy már sok-sok éve nem látogatta meg szüleinek sírját. Kényelmetlen, hogy a halottaknak nem lehet legalább telefonálni. Botladozik a sírkövek között, már elfelejtette, hol nyugszanak a szegény öregek, eltéved. Párizsban nem tévedne el. Egy pesti temetőben könnyebb eltévedni. A csősz, ki a halottak egyforma utcáiban rendőrködik, útbaigazítja s ő hosszas keresés után a 4-ik szakaszban, a 21-ik sorban meg is leli szüleit, kik csöndesen fekszenek két egymás mellett lévő sírban, mint hajdan hitvesi ágyaikban. Megindultan lép előbb az apja sírjához, ki mint szigorú puritán hivatalnok sötét repkény alatt pihen. Odateszi a fehér rózsacsokrot. Ezt gondolja lassan és szomorúan.)

– Apa... *(Nagy szeretettel.)* Drága, drága apa... *(Zsebkendőt vesz, szemét törölgeti.)* Bocsáss meg, hogy oly régóta... *(Símogatja a hant fűvét, mint egykor apja hosszú haját.)* Dehát ez a temető messze... rettenetesen messze... Ennyi idő alatt az ember akár Bécsbe is eljut... Otthon pedig, tudod, mennyi a dolog... A háztartás, a gyermekek... Mind a három jól van... Igaz, te a Jancsikát nem is ismerted... Már a háború előtt... És ő a háborúban született... Lilike gyönyörű leány lett... varr is... okos... kedves... Pista most végezte a hatodik gimnáziumot... tiszta jeles... az osztály legjobb tanulója... Mérnöknek adjuk... ahogy te kívántad... Különben minden rendben... A ház is... Igen, már nyílnak a tulipántok és árvácskák... zöld a kert... a filagóriát befutotta a vadszőlő... ahol te úgy szerettél üldögdélni a nádszéken... Ne aggódj... Minden este magam zárom el a gázcsapot... Nemsokára a Balatonra megyünk... a gyerekeknek jót tesz a homok... Egészséges vagyok... Dehogy, teljesen... Köszönöm, az uram is... Szegény éjjel-nappal dolgozik, húzza az igát... Nehéz most az élet... Nem olyan, mint akkor... Más világ van... Hála

Istennek mégis élünk-éldegélünk csöndesen, szerényen... Sajnos, sietnem kell... ebédet főzni... Kettőkor eszünk... Isten veled, drága apa...

(Átmegy a másik sírhoz, ráhelyezi a piros rózsacsokrot ugyanazzal a megindultsággal. Gondolatai itt gyorsabban jelentkeznek.)

– Édes, édes anyuska... Te se haragudj... *(Megöleli a fejét a női bizalmassággal.)* Nézd, kérlek, már mult héten készültem hozzád... Akkor azonban költözködtünk... Eladtuk a házat... a kertet... nem felelt meg az igényeinknek... Villát vettünk a Rózsadombon... Hat szoba... Most tapétázták újra... Elég jó cselédjeim vannak... Lilike franciául beszél... ritmikus táncornát tanul... pszichoanalitikusnak készül... Pista megbukott a vizsgán... kettőből... számtanból és fizikából... Tavaly Párizsban jártam... Az uram?... Nézd, tudod, ő olyan derék ember... De *(halkan)* nem ért... Soha sincs otthon... Most is Miklós hozott ide az autóján... künn vár... Innen a szabónőhöz visz... "Ah my tantalised spirit..." Pardon, angolul idézek, Poe-ból... Ezenkívül mi újság?... Ja, levágattam a hajamat... Kár az én szép, szőke hajamért?... Bocsáss meg, csak nem nevettem ki magam... Aztán az eton-frizura pompásan áll... Olyan vagyok, mint egy borfiú... Ezt te nem értheted, anyuska... Rádiónk van... ötlámpásos... Kissé lefogytam... Nem sokat... Huszonhét kilót... Negyvenhárom vagyok, ruha nélkül, nem ruhával. Ne ijedj meg... Azért eszem... Tegnapelőtt is ettem... Két citromot... A szervezetnek néha szüksége van egy kis hat-hétnapos koplalásra... Ezt mi érezzük... Olyan szüksége van, mint *(hasonlatot keres)* egy falat kenyérre... Mindenki el van ragadtatva tőlem... Azt kérdezik, mi a bajom... Ha látnál... Olyan elegáns vagyok... Neked is tetszenék...

(Hallgat. A halottak is hallgatnak.)

1929

---

forrás: *Magyar Elektronikus Könyvtár* [<http://mek.oszk.hu/00700/00741/00741.htm#27>]